

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 47/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 107/2017 a jeho uznesením sp. zn. 6 Cdo 107/2017 z 31. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta „*obmedzenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu pomoc*“ a v nadväznosti na uvedené navrhuje zrušiť rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 113/2011 zo 7. mája 2013 (ďalej len „rozsudok

okresného súdu“), rozsudok Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 481/2013 z 22. apríla 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 107/2017 z 31. júla 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 13. júla 2011 na okresnom súde žalobu proti žalovanej v 1. rade [REDAKOVANÉ], súdnej exekútorke, [REDAKOVANÉ], žalovanému v 2. rade Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, detašovanému pracovisku Levoča, Námestie Majstra Pavla 56, Levoča a žalovanému v 3. rade Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava (ďalej len „žalovaní“), o náhradu škody.

Okresný súd rozsudkom žalobu proti žalovaným zamietol a zároveň sťažovateľke a žalovaným v 1. a 3. rade náhradu trov konania nepriznal. Na odvolanie sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu krajský súd rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol a zároveň žalovaným náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

Sťažovateľka v sťažnosti argumentuje skutočnosťou, že v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 6 Cdo 107/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“), došlo k „závažným procesným vadám, čím sa žalobkyni postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom“.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza:

„Najvyšší súd SR v odôvodnení uvádza, že podľa ust. § 429 ods. 1 C. s. p. dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podanie dovolateľa musia byť spísané advokátom.“

Žalobkyňa v súlade s poučením Okresného súdu Sp. Nová Ves a v zmysle ust. 30 O. s. p. sa obrátila so žiadosťou zo dňa 14. 11. 2016 na Centrum právnej pomoci.

Najvyšší súd ďalej uvádza, že v danom prípade dovolateľka napriek opakovanej výzve súdu prvej inštancie nepreukázala, že splnomocnila advokáta na zastúpenie v dovolacom konaní. Toto konštatovanie a argumentácia Najvyššieho súdu SR je klamstvo. Až by NS SR mal celý zažurnalizovaný spis, tak by zistil, že dovolateľka na uznesenie (nie výzvu) súdu sp. zn. 7 C/113/2011-289 zo dňa 26. apríla 2017, [REDAKOVANÉ], odpovedala na uznesenie súdu – podaním zo dňa 25. 5. 2017 označené ako Odpoveď na Uznesenie Okr. súdu Sp. Nová Ves, sp. zn. 7 C/113/2011-289 zo dňa 26. apríla 2017...

Dovolateľka súdu prvej inštancie podaním zo dňa 25. 5. 2017 (Odpoveď na Uznesenie Okr. súdu Sp. N. Ves, sp. zn. 7 C/113/2011-289 zo dňa 26. 4. 2017) oznámila súdu, že proti rozhodnutiu centra, sp. zn. 4 N 14368/16-KaPO zo dňa 30. 12. 2016, ktorým sa odmietlo opätovne priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci dovolateľka postupovala v zmysle SSP t. j. podaním správnej žaloby.

Najvyšší súd SR vo svojom odôvodnení akosi opomenul spomenúť, že rozhodnutie centra sp. zn. 2 N 9455/15-181/16-KaPO z 26. 7. 2016 je napadnuté správnu žalobou na Krajskom súde v Košiciach, sp. zn. 6 S/94/2016, [REDAKOVANÉ] – vid'. Predvolanie na pojednávanie zo dňa 28. 9. 2017, – príloha, ako aj rozhodnutie centra sp. zn. 4 N 14368/16KaPO zo dňa 30. 12. 2016 je napadnuté správnu žalobou na Krajskom súde v Košiciach, sp. zn. 7 S/11/2017...“

Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd „nesprávne a nezákonne odmietol Dovolanie dovolateľke na základe nesprávnych, klamlivých, zavádzajúcich a nezákonných tvrdení“, čím podľa jej názoru porušil čl. 46 ústavy.

Sťažovateľka v závere uvádza, že si je vedomá nesplnenia podmienky povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, avšak ako uvádza, ako študentka nemá finančné prostriedky a v Centre právnej pomoci, kancelárii Prešov jej odmietajú priznať nárok na právnu pomoc.

Sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje:

„1.) *Vysloviť obmedzenie práva navrhovateľky na súdnu a inú právnu pomoc garantovanú Ústavou v zmysle čl. 13.*

2.) *V nadväznosti na to,*

a.) *Uznesenie NS SR, sp. zn.: 6 Cdo 107/2017 zo dňa 31. júla 2017,*

b.) *Rozsudok KS v Košiciach, sp. zn. 1 Co/481/2013 z 22. apríla 2015,*

c.) *Rozsudok Okr. Súdu Sp. Nová Ves, sp. zn. 7 C/113/2011 zo dňa 7. mája 2013, zrušil.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľka v petite sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na „*súdnu a inú právnu pomoc garantovanú Ústavou SR v zmysle čl. 13*“. V nadväznosti na to navrhuje v petite sťažnosti zrušiť rozsudok okresného súdu, rozsudok krajského súdu aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu.

Ústavný súd v prvom rade uvádza, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí obsahovať všeobecné náležitosti uvedené v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti uvedené v § 50 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami na návrh na rozhodnutie (petit) vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde.

Ústavný súd konštatuje, že okrem nesplnenia podmienky povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sťažnosti absentuje jasne a zrozumiteľne formulovaný petit, ktorý je základnou náležitosťou ústavnej sťažnosti. Uvedené bolo preto samo osebe dôvodom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd však aj napriek uvedenému s prihliadnutím na požiadavku materiálneho chápania ochrany základných práv pristúpil v rámci predbežného prerokovania sťažnosti k jej preskúmaniu.

Tak, ako už ústavný súd uviedol, návrh na rozhodnutie (petit) v sťažnosti nie je určitý. Sťažovateľka v petite neuviedla, ktorým rozhodnutím majú byť porušené jej základné práva, a taktiež nešpecifikovala presne porušené práva.

Vychádzajúc z celkového obsahu sťažnosti, ako aj z predložených príloh však možno odvodiť, že sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, a to napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Na základe toho ústavný súd ustálil predmet tohto konania tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia

príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z argumentácie sťažovateľky v sťažnosti vyplýva, že namieta porušenie označených práv z dôvodu, že najvyšší súd odmietol jej dovolanie pre nesplnenie podmienky povinného právneho zastúpenia napriek skutočnosti, že sťažovateľka požiadala Centrum právnej pomoci, kanceláriu Prešov (ďalej len „centrum právnej pomoci“) o poskytnutie právnej pomoci a táto jej bola bezdôvodne odňatá, v dôsledku čoho podala správnu žalobu, o ktorej nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia k uvedenému uviedol: *«... Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že Centrum právnej pomoci, kancelária Prešov, rozhodnutím sp. zn. 2 N 94455/15-181/16-KaPO zo 4. 1. 2016 priznalo žalobkyni nárok na poskytnutie právnej pomoci v dovolacom konaní, avšak potom čo matka žalobkyne ako jej zákonná zástupkyňa opakovane žiadala o zmenu určenej advokátky, centrum žalobkyni rozhodnutím sp. zn. 2 N 9455/15-181/16-KaPO z 26. 7. 2016 odňalo nárok na poskytnutie právnej pomoci s odôvodnením, že svojím konaním a vyjadreniami vyvolala odmietnutie poskytovania právnej pomoci aj druhou určenou advokátkou, čím znemožnila naplnenie účelu zákona č. 327/2005 Z. z., ktorým je zabezpečenie poskytovania právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. V uvedenej súvislosti centrum zdôraznilo, že osoba oprávnená na poskytnutie právnej pomoci v zmysle cit. zákona nemá právo na výmenu centrom určeného advokáta kedykoľvek a z akýchkoľvek dôvodov, preto „odmietnutie poskytovania právnej pomoci určeným advokátom a neudelenie plnomocenstva na úkony súvisiace s poskytovaním právnej pomoci je možné hodnotiť ako neposkytnutie potrebnej súčinnosti určenému advokátovi pri poskytovaní právnej pomoci“. Na základe uvedených skutočností vyzval súd prvej inštancie uznesením č. k. 7 C/113/2011-267 zo dňa 4. 10. 2016 žalobkyňu, aby predložila súdu plnomocenstvo udelené právnomu zástupcovi (advokátovi) na zastupovanie v dovolacom konaní. Na predmetnú výzvu reagovala dovolateľka kópiou novej žiadosti z 2. 11. 2016 adresovanej Centru právnej pomoci, kancelária Prešov. Rozhodnutím sp. zn. 4 N 14368/16-KaPO z 30. 12. 2016 centrum dovolateľke odmietlo opätovne priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci. Uznesením č. k. 7 C/113/2011-289*

z 26. 4. 2017 vyzval súd prvej inštancie opakovane dovolateľku na predloženie plnomocenstva udeleného advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní. Na predmetnú výzvu reagovala dovolateľka tak, že plnú moc nepredložila, teda splnenie zákonom vyžadovaných predpokladov upravených v ust. § 429 C. s. p. v určenej lehote dovolaciemu súdu nepreukázala.»

Vzhľadom na citovanú časť napadnutého uznesenia je zrejmé, že tvrdenie sťažovateľky o tom, že najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že na výzvu najvyššieho súdu z 26. apríla 2017 neodpovedala, nekorešponduje so skutočným obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že „*Na predmetnú výzvu reagovala dovolateľka tak, že plnú moc nepredložila, teda splnenie zákonom vyžadovaných predpokladov upravených v ust. § 429 C. s. p. v určenej lehote dovolaciemu súdu nepreukázala.*“.

Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky poukazuje na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej požiadavka, aby bol opravný prostriedok k súdu vyššej inštancie podaný advokátom, je bežným javom v rôznych členských štátoch Rady Európy (pozri *Gillow proti Spojenému kráľovstvu*, rozsudok, 24. 11. 1986). Európsky súd pre ľudské práva tak v zásade akceptuje, pokiaľ vnútroštátne procesné predpisy vyžadujú, aby účastník bol v konaní pred najvyššími súdnymi inštaniami zastúpený advokátom (napr. *Kröhnert proti Českej republike*, rozhodnutie, 9. 10. 2001, č. 60224/00).

Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní.

Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu,

t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Pokiaľ sťažovateľka argumentuje skutočnosťou, že proti rozhodnutiu centra právnej pomoci sp. zn. 2 N 9455/15-181/16-KaPO z 26. júla 2016, ktorým jej centrum právnej pomoci odňalo nárok na poskytnutie právnej pomoci s odôvodnením, že svojím konaním a vyjadreniami vyvolala odmietnutie poskytovania právnej pomoci aj druhou advokátkou, podala správnu žalobu, ústavný súd uvádza, že dopytom na krajskom súde zistil, že konanie sťažovateľky o preskúmanie rozhodnutia centra právnej pomoci sp. zn. 2 N 9455/15-181/16-KaPO z 26. júla 2016 je vedené pod sp. zn. 6 S 86/2018 (povodne vedené pod sp. zn. 6 S 94/2016, pozn.). Na pojednávaní, ktoré sa v tomto konaní uskutočnilo 20. decembra 2018, krajský súd rozhodol tak, že žalobu sťažovateľky zamietol.

Najvyšší súd vychádzal v konaní o dovolaní sťažovateľky z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich dovolacie konanie, ktoré explicitne ustanovujú obligatórnu povinnosť dovolateľa byť zastúpený advokátom s presne špecifikovanými výnimkami z tohto obligatórneho zastúpenia, ktoré však sťažovateľka nespĺňala. Okrem toho jej žiadosti o priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v dovolacom konaní bolo vyhovené, ale keďže ona sama v dôsledku svojho konania a vyjadrenia vyvolala odmietnutie poskytovania právnej pomoci dvoma advokátmi, čo vyústilo do odňatia nároku na právnu pomoc, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sa sama svojím vlastným pričinením diskvalifikovala na preskúmanie (vôbec) prípustnosti dovolania najvyšším súdom.

Za týchto okolností ústavný súd vyhodnotil namietaný postup najvyššieho súdu, ktorý dovolanie sťažovateľky odmietol pre nedostatok obligatórneho zastupovania advokátom v súlade s § 447 písm. e) CSP, ako súladný so zákonom a zároveň ústavne konformný.

V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistiac príčinnú súvislosť medzi sťažovateľkou namietaným porušením jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2019